

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSTĽ STRANÁCH

<p>Predplatná cena : Na celý rok --- 4 koruny --- hal. Na pol roka --- 2 " --- " Na štvrt roka --- 1 " 20 " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník, kraj. vyslanec. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stúpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	---

Co sľubuje a čo dá socialdemokracia?

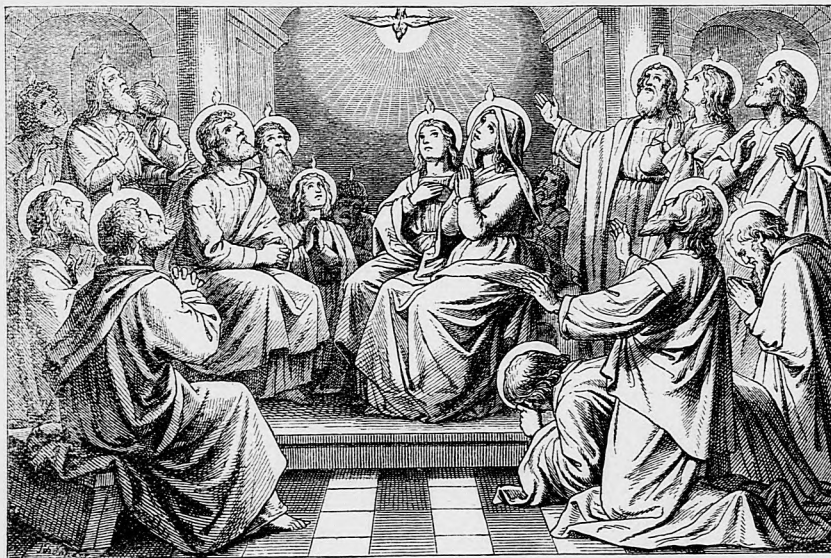
Kto by nechcel byť blaženým a šťastlivým? Veď sám Boh dobrotivý vstúpil do srdca človeka tú žiadosť, aby sa usiloval stať sa blaženým. Ale za to nikto nenajde na tomto svete úplnú blaženosť. Mnohí

probovali to, ale ani jednému nepodarilo sa dosiahnuť, počom tak dychtively túžil, hoc bol majetný, mocný a šťastlivý. Jedine Pán Ježiš naučil nás tomu, ako môžeme sa stať blaženým aj v živote, bez toho, že by sme sa s telom a dušou viazali k

márnym svetským majetkom. — Dnes ale sú ľudia, ktorí núkajú a sľubujú akúsi novomódnu blaženosť každému človeku, ktorý slepo nasleduje ich. Sú to socialisti, ktorí z mesta do mesta, z dediny na dedinu chodiac o tom rečia, že jedine jejich učenie spasí chudobných ľudí, oslobodí ich od núdze a nedostatku. A najde sa tisíce bláznov — žiaľ Bohu, v novšom čase aj medzi slovenským ľudom — ktorí sväto veria týmto novomódnym apoštolom, a k vôli im za-

nechajú vieru, zapovrhnu statočnú prácu, zanedbajú rodinné povinnosti, vyrvú zo srdca lásku, a zúria oproti každému, kto nedrží s nimi, a chcú znivočiť všetky ustanovizne, ktoré udržujú poriadok jak v spoločenskom tak i v krajinskom živote. To ani za svet nechcú uznať, že chudoba od počiatku trvá medzi pospolitým ľudom a bude

trvať až do konca. Sľubujú bohatstvo, spokojný život, jednaké práva, chcú shabať a vyhlásiť za spoločné, len aby čím viac privržencov mohli sohnat do svojho tábora. Tento pohyb nie len v našej krajine spozorujeme, ale po celom svete; u nás však len oú

Soslanie Ducha svätého. (Turice.)

pár rokov pustoší. Najväčšia príčina toho je, že ani v jednom čase netlačily ľud tak náramné farchy, a ani ráz netrpel toľké bezprávia a tak veľkú biedu, ako teraz. Ale smutné pomery této nevylicí socializmus; (ba naopak, robí ešte väčšie nespokoje), lež rozumné riadenie. Zachodme s robotníkmi ľudsky; dajme im istého výrobku, neukráťme ich, keď pýtajú zaslúženú mzdu; naučme ich šetriť si výrobok; udržme ich pri mravnosti a pri bohabojnosti; privykajme ich

k striezlivosti; dajme im príležitosť vzdelávať sa; trestajme prísne úžerníkov a všeliakých lupičov jejich: tak istotne najdú tú blaženosť, o ktorej Ježiš učil.

Nuž ale socialisti vymysleli k tomu celkom inakší spôsob. Oni to chcú, aby všetky majetky spoločné boly, a keď to prevedú, že vtedy nikto nebude trpeť nedostatku, nikomu nebude robiť starosť, kde vezme chlieb vezdajší; slovom, vtedy každý bude blažený.

Dobré by to bolo, čo socialisti sľubujú, len že je to nemožné; lebo ponajprv shabať by museli všetky majetky, ktoré sú zákonitou a prirodzenou vlastnosťou toho, kto ich kúpil alebo sdedil — a to by bolo kmínstvo. Ale odhliadnúc od zbojstva, spokojným aj vtedy len ten by bol, ktorý uspokojil by sa s tým, čo dostal. To už veru nenie pravda, že by socialisti nasýtili a uspokojili každého človeka, keď ani Boh všemohúci nevie ukojiť hrabivosť človeka, a to len pre pokazenosť ľudského srdca.

Ale blázoň ten, kto verí socialistom. To nenie cieľ jejich, aby dali chudobe živnosť, a aby pohľadili farchy jej, lebo v tom páde neolúpili by ju o to, čo robí blaženým bohatého a bedára t. j. o vieru. Oni za daromnicu a za nepotrebnú vec hlásajú náboženstvo, Boha, sviatosti atď. Najmä katolícka viera trpí od nich veľké urážky. A to je veru naničhodný človek, ktorý k vôli lotrom všeliakým zapredá vieru, a odmrští od seba dušné spasenie. Socialisti, keď prvý raz približujú sa k tebe, zaraz neudrú na vieru, ale jaknáhle pomútili rozum tvoj medovou rečou a zlatými sľubami, potom už verejne začnú tupiť vieru tvoju. Nedávno na jednom shromáždení s tým sa chvastal jeden rečník socialistov, že hoc je on tuhý socialista, pritom je aj dobrým katolíkom.

Povedal-li pravdu? Či môže byť volakto kresťanom-katolíkom aj social-demokratom? Nie! To vypovedali dávno predávno jak prednejší katolíci, tak aj vodcovia socialistov. So stránky katolíckej dosvedčeli to pápeži, biskupi, kňazi a nábožní svetskí; zo socialistov ale každý vreští, že nenie Boha, že viera nenie potrebná. Vymyselníci socializmu, ako Bebel a Liebknecht verejne hlásali, že kresťanstvo a socializmus tak stoja oproti sebe, ako oheň a voda. Teda ľudu môj kresťanský, ti nemôžeš byť socialdemokratom. Musíš si voliť, že alebo budeš socialdemokratom a vtedy zapre

dáš Boha, Krista, Mariu, Svätých a cirkev katolícku, alebo aj napozatým zostaneš verným tej viere, ktorú predkovia tvoji zo srdca vyznávali, v ktorej fa rodičia tvoji vychovali, a v ktorej hľadal si spásu.

My už viac ráz písali sme o socialdemokracie, lenže toto je taká otázka, ktorá dáva starosť jak cirkevnej, tak aj krajinskej vrchnosti, preto vždy je ona na čase; ba keď hľadíme na pustošenie, ktoré socializmus koná, za potrebnú vec držíme čím viac a čím častejšie prehovoríť o nej.

Nenie dávno, čo nikto nechcel veriť, že by socializmus aj ľud slovenský podmanil, hovoriac, že nedovolí to nábožnosť jeho. Žiaľ Bohu, nenie to tak. Socializmus aj na náš ľud vystrel sieť. Len pozrime hlavnomestských robotníkov, a tých ktorí chodievajú na Dolniaky, zaraz zkusíme, že veru medzi tými je hoc koľko socialdemokratov. Veď Rumuni a Srbi len od vľanajšku sú socialistmi, a už koľko nebezpečných kúskov vyviedly. Veď to mordárstvo, ktoré nedávno stalo sa v Biharí, rumunskí socialisti zriadili. Nenie div! Nenávisť, náruživosť a vzteklosť pozbaví ľudí rozvahy a rozumu, po čom zostanú divochmi.

Aby aj náš ľud tak nepochodil, aby úplne poznal socialdemokraciu a zlé jej následky: odhodlali sme sa k tomu, že poučíme ho dôkladne; obznámime ho so socializmusom, a napomeneme, aby nedal sa zväbiť kadejakým lumpom, ale aby zostal nábožným katolíkom; statočným, pracovitým a šanoblivým občanom, lebo len takto bude šťastlivým a blaženým.

POLITICKÉ CHÝRY.

Organizácia kupcov.

V hlavnom meste máme jedného veľmi bohatého žida, kupca na obilie. Krome toho je on aj veľmi tuhý maďar-ember vlastenec. (Síce to ani ináč byť nemôže; veď veľmi tuhým židom byť to je na vlas toľko, ako tuhým maďarským vlastencom byť, a — žiaľbohu — židáci chceli by to už natoľko priviesť, aby slovo: «vlastenec-uhor» znamenalo výlučne len toľko, že: «žid, alebo priateľ, ači otrok židov.»)

Teda ten veľmi bohatý žid-kupec menuje sa Sándor (predtým Schlezinger) Palušo. (Po židovsky Pinkus.) On asi za pol roka motal sa po väčších mestách Uhorska a všade shromažďoval židovských kupcov tým cieľom, aby vraj utvorili krajinský sväzok kupecký, na obranu záujmov kupeckých tak na poli spoločenskom a hospodárskom, ako aj *v politike*.

A židovskí kupci — pokiaľ je to národ veľmi múdry — nedali sa veľa prehovárať. Doteraz sa prihlásilo už takýchto kupcov židovských do toho sväzku do 8000. Toľký počet spojených židov, to znamená veľkú silu mravnú aj hmotnú. Títo kupci chcjú teda spojenými silami brániť a chrániť svoje záujmy kšeftárske. Je to od nich krásny príklad svornosti a spoludržania — pre nás, kresťanov. Hľa, židia nevyčkajú toho času, kým by sa im výnosné kupectvá pokazili mohly; oni na prvé znaky zdanlivého nebezpečenstva spájajú sa do hromady a kričia na ratu.

Teraz na svätodušné sviatky mali tu v Budapešti zariadujúce shromaždenie svojho sväzku. Dostavilo sa ich na to shromaždenie hodne. A došiel ta medzi nich aj uh. kráľ. minister obchodu, ministerpredseda ale a minister orby poslali na to shromaždenie pismo s pekným pozdravením a s odprosovaním, že pre iné povinnosti nemohli byť účastní na tak vlasteneckej schôdzi pánov židov.

Čo bolí židov-kupcov?

Na shromaždení vyvolili si za arcinatriarchu, ač i za predsedu sväzku Sándora Paluša. Aj mu kričali: éljen! Hlboko dojatý žid-kupec a novopečený predseda na to hneď vykrámal tovar svojej židovsko-kupeckej, vlastenecko-užalostenej duše. Dal sa plúť, krákoril a s vlasteneckým hnevom biť do kresťanských spolkov, zvlášte ale do *potravných*. Použil pritom obvyklých a vyprobovaných figlov židovských. Nehovoril, že by sa snáď hneval na tie spolky preto, že snáď robia konkurenciu židovským kupcom. O tom ani nemrknul, mysliac si a uznávajúc v sebe, že konečne židovským kupcom stranu držať a im do sklepov odberateľov kresťanských naháňať nenie povinnosťou ani štátu, ani občanov. Ale hovoril o vlasti. Že vlasť je v nebezpečenstve veľikom. Lebo že spolky tie potravné sú aj medzi Slovákmi, medzi Rumunmi aj medzi Srbmi, a tak že môžu napomáhať národnosti proti Maďarstvu. Aj že tie spolky a ich centrá sú v službe istých politických stránok.

Ajhľa, starodávny figel židovský. Potravné spolky prekážajú úzeru židovských sklepárov, nuž teraz kričia, že vraj *vlasť* je v nebezpečenstve a Maďarstvo. Pravda, vlastencom dobrým chce byť každý poriadny občan, a proti Maďarstvu tiež nezamýšľa žiaden nič. Jestli by teda tie spolky potravné boly skutočne nebezpečné vlasti alebo Maďarstvu, to sa vie, že v tomto páde by sme museli my všetci vlastivní občania postaviť sa proti spolkom takýmto. Nuž ale šťastie je to, že toho nebezpečenstva pre vlasť nikde nejestvuje, iba v tej figliarskej duši židákov. A šťastie je i to, že tým hlúpym vreskom židákov žiaden

poctivý vlastenec neuverí. Tí páni, ktorí zakladajú spolky pre ľud, ako poviem gróf Alexander Károlyi, gróf Ján Zichy, alebo aj bývalý minister Darányi tiež majú zaiste toľko lásky a vernosti ku vlasti, ako Sándor Palušo a všetka tá čeliadka židovská.

Bojme sa sväzku židov-kupcov.

Židia sú bohatí, židia sú múdri a svorní; teda sa dá rozumieť, že ten sväzok židovský nebude bez prajného výsledku pre židov. To tiež vieme každý, že židia sú vláde veľmi verní a oddaní, a tak aj vláda naša zalúbená je do svojich židov. Je tedy asi isté, že na rozkaz spojených už teraz židov bude naša vlastenecká vláda všemožne *potláčať spolky potravné*. Aj doteraz zkusili sme, že na pr. licenciu na liehoviny a na doháň dostal u nás každý šmatlavý žid kedykoľvek, kdežto spolky potravné musely o to aj 5—6 ráz prosiť, aj to na márnno. Teraz to pojde s tými kresťanskými spolkami a vôbec s každým obchodom kresťanským ešte horšie.

Ako by sa mali organizovať a brániť kresťania proti tomu mocnému sväzku židov-kupcov? To by bola veľmi ľahká hádka, keby bol ľud náš vzdelaný natoľko, ako poviem socialdemokrati. Títo, keď chcjú dačo zviťaziť, povedajú si: za toľko a toľko mzdy budeme pracovať, a ináč nie, ani čo by nás vešali. Toho sa potom držia, k tomu sa povzbudzujú, a zato im nikto nič urobíť nemôže, ani im neurobí. A nepôjdu pracovať a hladujú a pomáhajú si jeden druhému, a zpomedzi 5—10 tisíc takýchto socialdemokratov nenajde sa žiaden, čo by opovážil sa prestúpiť spoločné uzavretie. A sa im to darí, a obyčajne aj zviťazia. Minulého roku bolo 23 takýchto strajkov a zviťazili v 20-tich pádoch, lebo obdržali vyššie mzdy.

Bol som pred 10 ešte rokmi v Bavorsku v jednej dedine. Bolo tu 3000 katolíckych občanov, a žida žiadneho, a nebolo žida vôbec ani na okolí. Predstavený obce dostal raz z Uhorska z Trnavy jeden maďarský prípis, v ktorom sa udávalo, že istý Luitpold je z Trnavy pochodiaci žid a že má byť v tejže bavorskej obci, aby teda predstavenstvo toľko a toľko peňazí zinkassovalo, lebo že ostal dlžen za porciu. — S písmom maďarským prišli ku mne, a ja som im ho preložil do nemčiny. Ten Luitpold bol tam skutočne, a mal veľmi pekne sporiadanú hospodu, aj verejnú knihovňu — ale nevedel nikto, že je žid. Keď som ale predstavenému rozpovedal, čo je to v tom maďarskom písme, ten hneď povolal obecnú radu a potom šli k farárovi. Na druhý deň predvečer zadržali verejnú ľudovú poradu a tu farár vyhlásil, že ten Luitpold je žid. No to som nikdy nevidel, čo sa na tieto slová pána farára stalo medzi tým ľudom. Ohromný strach to bol a nepokoj. Išli hneď k milému Luitpoldovi a prosili ho, aby ich hneď a hneď opustil. Ale žid nešiel. Lež na tretí deň si to rozmyslel a už pakoval. A čo myslíte? Nedostal človečeka, čo by mu bol odnášal alebo odvážal veci na stanicu železničnú. On sám, ten žid, v žltých topkách musel aj s jeho ženou odnášať si a odvážat svoje haraburdy.

Takto vyzerá organizácia *vzdelaných kresťanov*. Kde

sú kresťania veľmi hlúpi a zlí, tam o takej organizácii nemôže byť ani reči. Tam platí heslo: modlime sa, spievajme, putujme, hriechy si vyznávajme, ale židovskú krému a židovský obchod si nedajme. A just si ho nedajme, nech sa ten farár náš od hnevu bárs aj rozpučí.

Shromaždenie slovenských robotníkov,

Pozorujte pešťanskí Slováci na toto:

Budapešťanský Kat. Del. Kruh bude mať valné shromaždenie, spojené s ľudovým shromaždením, dňa 5-ho júna (v nedeľu) po poludní o 5-tej hodine v zahrade, pod č. 16. VIII., Mária Terézia-tér. Programm: 1. Členovia a hostia schádzajú sa o 4 tej hodine v miestnosti Kruhu. 2. Pod zástavami pôjdu do chrámu jozefovského, kde bude «Veni Sancte» (Vzývanie Ducha svätého). 3. Po vybavení tohoto v zahrade spievanie pápežskej hymny. 4. Zadržanie valného shromaždenia. 5. Szózat. (Spev.) 6. Prednáška vp. E. Sándorfiho o kresťanstve a o socialdemokracii. K predmetu tomuto môžu sa ohlásiť z prítomných dvaja, načo rečník odpovie. 7. Tanečná zábava. Vstup voľný. Tanečníci na hudbu si složia peniaze.

Povolávame na toto shromaždenie všetkých pešťanských robotníkov slovenských. Povolávame aj socialdemokratov našich. Počúvame, že veľmi pekne napredujú, že idú vydávať ešte jedny slovenské noviny týždenné, pod menom «Hlas Ľudu» (Népszava). Počúvame, že na tieto noviny už zbierajú peniaze a že veľmi hnevajú sa na náš Kruh katolícky a že nás na vse strany potupujú. Nech to naši bratia socialdemokrati nerobia, tak, ako ani my na nich nehrešíme. Ale nech príjdu na naše shromaždenie a nech presvedčia sa o našom účinkovaní. Srdečne nám budú vítaní.

Na shromaždenie naše príjdu aj vážni hostia. Príjde istotne aj dr. Ottokár Prohászka medzi nás len preto, aby svojou prítomnosťou dokázal, že o slovenských robotníkov sa starať nenie ožaj taká vlastizrada a či čo, ako si to mnohí bojkovia namýšľajú

Rusko-japonská vojna.

Japoncov stihlo 15. mája veľké nešťastie na mori pred Port-Arturom, ktoré sa zaiste rovná tomu nešťastiu, ktoré bolo stihlo Rusov spustošením Petropavloska. — Admirál Tago oznámil, že križiak «Johsimo», utonul následkom srážky s obrnencom Kašuga, čo sa stalo vraj pre veľkú hmlu, veľká vojenská loď Hatsusa ale narazila na minú a vyletela do povetria práve tak, ako Petropavlovsk. Admirál Tago síce len náhode pripisuje celé nešťastie, ale to nič nemení na tom fakte, že Japonci draho zaplatili svoju namyslenosť. Jedna zpráva bola tiež oznámila, že Japonci od 12. mája bombardujú Port-Artur. Nešťastie sa stalo 15. t. m., teda počas bitky, keď Japonci chceli vniknúť do portarturského prístavu. Rusi už ako-tak odstránili Japoncami vo vchode potopené lode, tak že vchod je voľný, ale pre míny veľmi nebezpečný. Japonci na Hatsuse boli práve tak neopatrní ako Rusi na Petropavlovsku a katastrofa bola hotová.

Utonutie Hatsuse znamená pre japonskú flottu veľmi citlivú ztratu, lebo Hatsusa bola jednou z najväčších válečných lodí na 15.000 ton obsahu. Jajsimo bola druhotriedna loď na 4000 ton. Keď ku týmto prirátame aj signálnu loď «Miako», ktorá tiež od jednej míny vyletela do povetria v talianskom zálive, tak behom krátkych pár dní

Japoncov stihly také nešťastia, ktoré môžu vplývať aj na priebeh vojny. Ruské zprávy hovoria, že vchod do portarturského prístavu je už ako-tak slobodný, nevedno tedy, či Japonci nebudú musieť znova začať zatarasovanie toho vchodu, čo by im už po terajších ztratách nešlo tak ľahko ako po prvý raz.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Minister Tisza dosvedčuje, že bude vladať skutočne tou silnou rukou. Všetkých ablegátov, krome ľudových — omotáva si o prsty. Košuthovci sú mu takí povolní, ako nevinní baránkovia. Pretriasal sa návrh zákona o štátnej pôžičke investičnej, ktorú má nám dať Rotschild. Tisza vyhlásil, že ohľadom tejto pôžičky musí sa ten zákon rýchle utvoriť, teda že aby nikto z ablegátov nerečnil, lebo že takú surnú vec prekážať bola by vraj vlastizrada. — A páni ablegáti liberálni aj na strane Košuthovej ho aj pekne poslúchli. Nepreriekol k tomu návrhu žiaden ani slova. Iba s ľudovej strany rečnili ablegáti, a medzi nimi vynikal dr. Alexander Ernsts. Uznával, že takáto mimoriadna pôžička štátna môže byť osozná krajine, jestli by sa venovala na také zariadenia, ktoré boli by z ohľadu národohospodárskeho osozné. Ale plán, dľa ktorého chce vláda použiť tú pôžičku, ukazuje, že sa tu budú vydávať peniaze na všeliaké veci, z ktorých národ nebude mať žiadneho osohu. Menovite roľníci a robotníci sotva čo pocítia z toho, čo vláda z tej pôžičky podujímať zamýšľa. A v tomto je veľká chyba. Lebo taká pôžička veľká značí novú farchu pre národ, ale vláda nestarie sa o to, aby národ bol aj vstave znášať zväčšené farchy. Reformu (obnovu) daňového kľúča od kedy žiada aj strana ľudová, a vláda od kedy ju už sľubuje, ale nerobí predsa nič. A tak isté je to aj s reformou priemyslového zákona, ktorý premenil je ožaj najšúrnejšia potreba, veď nám remeselníci všetci zahynú, ak ich len nebudeme ratovať novým, dobrým zákonom. Taká vláda, ktorá tieto dve veľmi šúrne a vážne veci: reformu o daniach a reformu o priemyslovom zákone ešte nepreviedla, nemala by sa púšťať do žiadnych pôžičiek.

Dalej dokazoval dr. Ernsts, že z tej mimoriadnej pôžičky chce zaokrýť vláda aj také výdavky, ktoré boli predtým a mali by byť aj teraz medzi riadnymi výdavkami. Teda je v tom akási neúprimnosť, keď vláda aj obyčajné krajinské výdavky zaokrýva mimoriadnou pôžičkou a potom povie, že krajinský rozpočet dobre stojí, lebo deficitu niet. Jestli deficitu niet, a jestli s príjmami a výdavkami krajinskými naozaj dobre stojíme, načo je treba riadne výdavky s pôžičkou zaokrývať.

Ohlásil sa rečník aj proti tomu, že sa pôžička od cudzích ľudí vyzdvihne. Známa je vec, že pri takýchto ohromných pôžičkách nemajú ztratu tí, ktorí tú pôžičku obstarajú. Ale štát má aj svojich občanov, čo vládnu peniazmi. Je isté, že mnohí občania pospolu mohli by tie peniaze požičať vláde práve tak dobre, ako Rotschild. Vláda mohla vypustiť štátne obligácie, a na tieto by sa boly potrebné peniaze istotne posberaly aj tu doma.

Zo zverolekárstva.

Jeden deň, ako som v maštali lichvu obzeral, zbadal som, že môj Bulko, vól, má akúsi opuchlinu medzi kožou a svalmi. Stisnem opuchlinu, ktorá asi toľká bola ako menšie jablko, tá vŕzgala a spôsobila bolášť hovädu, lebo Bulko nespokojne dúpal nohou a ručal. Ponevác ja, akožto mladý gazda nie som zbehlý v takýchto veciach, veru nalakal som sa, lebo prišlo mi na um, že aj maličkosť môže mať smutné následky, a to mi snáď ani nepriateľ nepraje, aby ztratil tak pekné hovädo, ako je Bulko. Na šťastie mám kmotra, ktorý je učený gazda, lebo aj hospodárske školy chodil na Morave. To je človek k závideniu; tak sa rozumie lichve a pozná nemoce jej, že veru nejeden zverolekár by sa zahabil, keby počul ho vyprávať. Nemeškal som ísť k nemu prosiť ho o radu. On s najväčšou ochotou — ako sa to na poriadneho kmotra patrí — šiel so mnou, prezkúmal vola, po čom držal mi nasledujúcu prednášku o spomenutej opuchline.

— Kmotre, toto je tak zvaná vŕzgavá mrtvina. Už ju ja len tým menom pozvem, ako som sa to učil. Často napadne rožný dobytok, a obyčajne osúdnou býva, najmä pri mladej lichve. Zapríčinia ju tak zvané baktérie. Tieto lepšie sa plodia na vrchnatých krajoch a v dolinách, kde nachodia sa baryny, ako na rovinách. Baktérie medzi priaznivými pomerami chytro sa rozmnožia, a keď sa uhniezdia do bahnistej pôdy, tú nakazia, a tak chorobu, v ktorej tvoj vól nachodí sa, môžeme považovať medzi choroby pôdy. Šťastie, že baktérie, ktoré so žranicou dostanú sa do žalúdka lichvy, len málokedy zapríčinia chorobu. Najskorej tak, keď z nakazenej zeme dostane sa čo-to pod kožu. Kožu lichvy poraní n. pr. úder, drhnutie, pichnutie, atď. Jak je takáto rana na nohe, tak baktérie dotýkaním sa s nákazlivou pôdou dostanú sa do nej. Keď ale rana na inom mieste sa nachodí, baktérie aj tak sa dostanú do nej s prachom, alebo ak hovädo lahne na takúto zem. Lebo treba vedieť, že baktérie ani v suchu nevyhynú tak ľahko.

Telce od cecka nikdy, lichva vyše štyr rokov ale len zriedka padne do tejto choroby. Podivná vec, že pliaga táto neprejde z jedného hoväda na druhé, huby ale, ktoré ju zapríčinia v čistom a čerstvom vzduchu vyhynú. Z tohoto možno ľahko

pochopiť, prečo majú rady baktéria močaristé miesta.

Opuchlinu, ktorá napadla tvojho vola, najčastejšie najdeme na drieku a na nohách. Nad ňou koža obyčajne vyhyne, čo po tom pozná, že zmeravie a zostane tmavej farby. Keď opuchlinu hlboko prerežeme, najdeme v nej k huspenine podobný hnoj, ktorý je veľmi často krvou pokrytý. Keď hnoj vytlačíme, zbadáme, že plynové bublinky vychádzajú z neho.

Chorobu nespozorujeme zaraz, ako ona lichvu napadla, len o pár dní. Počína sa s horúčosťou. Hovädo prestane žrať a ani neprežúva. Horúčosť vydvihne sa na 41—42 stupne. Ak choroba také hovädo napadla, ktoré na pašienke sa zdržuje, to zaraz zbadáme po tom, lebo zostáva po zađu a kríva na jednu nohu. Z blíza pozorujúc hovädo, vidíme, že nohu, na ktorú okrivelo meravo drží a fahá ju za sebou. Ústa sú mu suché, dych chytrý, krv tiež veselšie sa pohybuje; pri tom hovädo zväčša leží.

Po týchto znakoch zjaví sa opuchlina na daktorej čiastke tela. Keď ju s makaním chceme vypátrať, tak hladajme ju tam, kde kosti najhrubšie sú pokryté mäsom. Takéto sú: stehno, kríže, lopatka, krk a predný ohyb. Sprvu opuchlina je malá, ale pritom boláštňatá. Chytro raste, takrečeno s hodiny na hodinu, tak, že za pol dňa celú čiastku tela napadne. A v takej miere raste, tým viac chladnejšia a necitlivá zostáva. Táto necitlivosť odtiaľ pochodí, že koža od opuchliny vymre, tak že choré hovädo ani vtedy necíti bolášť, keď opuchlinu hlboko prepichnete, alebo keď zarezeme do nej. Keď koža celkom vymre, zostane čiernou.

K znakom choroby patrí aj to, že srdce hoväda rýchle bije, za minutu 90—110 rázov. Medzitým spozorujeme ku kolike podobné zjavy, a hovädo na toľko zoslábne, že zvalí sa na zem, vystre sa a leží ako kus dreva; napadnú ho krče, medzi ktorými za 2—3 dni zhyne. Keď ale choroba nenie tak nebezpečná, ba sú výhlady, že hovädo výde z nej, potrvá to 8—10 dní.

Čo sa týče liečenia, treba vedieť, že baktérie choroby len neskoro dostanú sa do krve, a práve preto, keď opuchlinu pred časom prerežeme, do čista vytlačíme, a ranu s karbolovým alebo so salicylovým roztokom vymývame: tak hovädo istotne zachránime. Dobré je pod kožu striekať

salicylov roztok s tým vykantria sa všetky baktérie. Vnútorne lieky sú daromné. V novšej dobe rozumní zverolekári štipia lichvu oproti tejto opuchline.

Ďakujem ti kmotre za prednášku, teraz ale daj sa do liečenia.

A kmotor vzal ostrý nôž, prerezal opuchlinu, vytlačil hnoj a vyumýval. Bulko o pár dní zdravý bol ako buk. Hja, môj kmotor je múdry človek.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

(Pokračovanie.)

XVII.

Stalo sa, že za úplné štyri dni nevidel ju. Ubohý Jano myslel, že zomre od žiaľu, lebo nepovedala mu, že tak dlho vystane.

— Myslel som, že nikdy viac neprídeš, — týmito slovami ju vital.

— Nemohla; bola som v meste, ale za to aj tam som myslela na tebe. Pozri, čo som ti doniesla. Koláč, cukrové, mäso, jabĺčka aj orechy. Tu máš uži. Za ten čas poviem ti, čo som videla.

Jano dal sa do jedenia, Mara ale rozprávala, že matka volala ju do mesta, lebo že u pánov, kde slúži, bola svadba.

— Ale nemysli, že to taká svadba bola, aká býva u pastierov a u sedliakov. Ani povedať neviem, ak krásne bolo to všetko. Bol by si videl mladú nevestu v bielom rúchu s vencom na hlave a s bielym závojom. A té družice, jedna krajšia od druhej! A tých pánov koľko bolo! Na kočiach šli do kostola. Bože môj, a tá utešená muzika! Tá veľká hostina!

Jano nemo počúval a usilovne pchal do úst fajné ľahôdky, pričom meravo hľadel na dievku. Nielen jiedlo štekalo ho, ale aj reč Marieny. Jedna myšlienka napadla ho, pri ktorej prišiel do rozpakov. Keby to možné bolo! Keby Mara ovenčená bola, a ako mladá nevesta šla do kostola — ale s ním! Vtedy vždy by pri ňom bola, ako aj ženy ostatných pastierov tam na laziesch. Spolu by chodili pásavať, spolu by varili obed a večeru. Myšlienky této zrázu ho napadly. Krv prúdila sa v ňom, chopil ruku dievčiny a pýtal sa:

— Mara, chcela by si byť nevestou mojou?

— Ja, nevestou? a zasmiala sa. Kto by mi kúpil také pekné šaty, venec a závoj, aký tá mala tam v meste? Ja nechcem byť takou mladou nevestou, aké sú dievky, ktoré vydajú sa za pastierov.

Jano s počudovaním hľadel na ňu. Zdesil sa nad jej rečou na tolko, že aj ruku jej vypustil zo svojej. Tá ale pokračovala:

— Veru, Janko môj, ja by v meste chcela bývať. Pekne sa nosiť, a na kočiari vozíť. Musí to byť dobre! Ty ani netušíš, ako je to, lebo si to nikdy nevidel. Tu na laziesch ničoho niet. Začmudené koliby, smradlavé ovčince, čierny chlieb, plané zemiaky; ale v meste je to celkom ináč. Ach, ako je tam dobre! Ja viem! Nuž ale čo mám z toho, keď nikdy nebudem nevestou!

— Prečo nie? pýtal sa Jano. Čo, nechceš byť?

— Chcem, len-že k tomu treba mnoho, mnoho peňazí. To mamka moja povedala, keď som ím hovorila, že chcela byť takou nevestou. Ja peňazí nemám, tak teda ani sa nevydám.

Nastalo ticho. Oba boli zamyslení.

Jano hľadel pred seba. Zrázu ožili pred ním té rozprávky, ktoré počul pri vatre od pastierov. Ti vedia rozprávať o chudobných, ktorí poklady našli; vzali za ženy kráľovské dcéry a zostali kráľmi. Keby on našiel taký poklad! Pozdvihol oči, lapil ruku dievčata a hovoril:

— Povedz, či ma máš rada?

— Prečo sa pýtaš, keď aj tak vieš? Či nechodím za tebou? Nedoniesla som ti všeličo?

— Tak teda budeš mojou nevestou. Budeš mať biele šaty, pekný venec a dlhý závoj.

— Ale ja?

— Áno, ty Marka moja. Len to povedz, či ma máš tak rada, že vždy pri mne zostaneš.

— Len-že my nemáme peňazí! Chudobní sme, povedala.

— Sme, ale nebudeme, skríkol Jano celkom určite, pričom myslel na bájky o zakliatych princezkách, ktoré chudobní mládenci dostali za ženy. Pojdem hľadať poklad. Kúpim pre teba biele šaty, venec a závoj.

— Ale ozaj? volala Mara s radosťou. Janko, aký si dobrý. Potom rozprávali sa o tom, ako ím len bude dobre, keď sa soberú? Keď sa mali lúčiť, Jano sviazal niekoľko kvietkov do kytky, a podal Mare.

— Tu máš, ale ma maj rada.

Takto sa zaslúbili. Jednoducho, akí aj oni boli.

Od toho času Jano zostal nespokojným. Tesná bola mu koliba. Celé dni brúsil hore-dolu po skalách a po hore, hľadal jaskyňu, kde skrývajú poklady, a kde bývajú zakliate kráľovské dievčence. Keď sa podkol, počal kopať či nenajde poklad. So stádom nezaoberal sa viac tak, ako predtým. Nič ho netešilo, ani fujara, ani mlynček, ani vodopad. Ústavične len milú svoju mal na pamäti.

Jednúc medzi rozhovorom spomenuli poklad. Jano sklopil hlavu, od haňby a od rozhorčenia, dal sa do plaču.

— Prečo plačeš — pýtala sa naľakaná Marina.

— Lebo darmo hľadám poklad, dosiaľ nič som ne našiel. A bez tohoto nebudeš moja.

— Ty blázon! Preto nemusíš plakať. Volakedy len budeme mať peniaze — tešila ho Mara. Nepotrebujeme mnoho. Kúpime kolibu, pár kozí a oviec. Budeme mať mlieko a syr, to potom predám v meste. Dobre bude?

Nechcem už viac biele šaty, venec a kočiar. To je pre pánov. Za to dobre nám bude. Vždy budeme spolu pá-savať tu potôčku pod horou. Aj budeš písať na fujare. Nepojdeme do mesta. Mamka povedala, že v meste sú veľmi zlí ľudia. Včera boli u nás. Rozprávaly, že nedávno zavraždili tam jedného bohatého pána, a vzali mu všetky peniaze. Bojím sa, že aj nás by zavraždili, keby sme mali veľa peňazí. Nechcem poklad. Tu zostaneme, len budz veselý a budz môj.

Ale Jano nič nedal na to. Myslel, že Mara len preto rozpráva tak, aby neplakal. Ale on, čo sa čo bude robiť, zaopatrí mnoho peňazí. Ale kde a ako?

Doma, pri ohni vyprával jeden pasák, ktorý v ten deň v meste chodil, že tam jeden gazda vyoral mnoho zlatých a strieborných vecí. Na čo pastieri počali medzi sebou živý rozhovor. Jano pozorlive načúval.

— Dozaista plameň vyšibol na tom mieste, poznamenal jeden pastier. Nebohý ňanka hovorievaly, že v zemi je mnoho pokladov, a že této s času na čas vysušajú sa. Najprv plameň vyblkne, a potom poklad výjde na povrch zeme. Kto najde ho, bude veľkým boháčom.

Jano až tak prehltoval slová pastiera. Hej, keby on našiel taký poklad, aké pekné šaty kúpil by neveste! V akom peknom dome by bývali! Boli by bohatí. Nemuseli by ovce pásť... Bol ako blázon. Ani spať nevedel, vždy mu bol na rozume poklad.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

Základný kameň chrámu Večnej poklony. 18-ho mája predpoludním na veľkom prázdnom pozemku na Üllöjskej ceste pod č. 75. jeho veličenstvo kráľ za veľkej cirkevnej slávnosti položil základný kameň ku stavbe chrámu, ktorý vystaví sa má z verejnej sbierky na pamiatku zvečnej kráľovny Alžbety. Chráam nazvali chrámom Večnej poklony a síce preto, že oltárna sviatosť vystavená bude v ňom k modleniu neprestajne vo dne i v noci. Slávnosť začala sa o 10. hodine. Na pekne ozdobenom pozemku — kde postavili dve veľké tribúny a dva šiatre jeden pre oltár, druhý pre základný kameň —

shromaždilo sa veľké a popredné obecnstvo. Boli tam členovia vlády, mnoho cirkevných, krajinských, dvorných a vojenských hodnostárov, zastupitelia hlavného mesta a viacerých náboženských spolkov. Pred 10. hod. prišli aj arcikňažny Maria Valeria, Maria Jozefa, Izabella, Klotilda a Maria Henrietta, ďalej arcikniežatá Franc Salvator, Fridrich a Jozef August. Presne o 10. hod. doviezol sa kráľ, ktorého na čele kňazstva jágerský arcibiskup Samassa prijal pri vchode. Kráľ bozkal podaný mu krucifix a prežehnal sa svätenou vodou, na čo gróf Ján Zichy uvítal kráľa v mene stavebného výboru. Kráľ na pozdrav odvetil, že s radosťou prišiel na slávnosť skladania základného kameňa toho chrámu, ktorý má zvečniť pamiatku jeho nezapomenuteľnej manželky kráľovny Alžbety a zároveň vyslovil aj vďaka všetkým tým, ktorý prácou a peňažnými obetami prispeli ku peknému dielu. Na to kráľ zaujal svoje miesto v šiatri a započaly sa slávnostné služby Božie, pri ktorých pontifikoval arcibiskup Samassa. Po vysvätení základného kameňa, na ktorom skvel sa zlatými literami letopočet 1904. a do ktorého vložená bola zakladajúca listina a teraz užívané rozličné peniaze, kráľ strieborným kladivkom trikrát uderil na kameň a podobne urobili aj arcikniežatá, arcikňažny, členovia vlády a v mene mesta hl. mešťanosta Márkus. Za tým spustili kameň do vykovaných základov. Za tým bola omša, po ktorej predsedníčka výboru markgrófka Edvardova Pallaviciniho predstavila kráľovi tie dámy, ktoré sú v stavebnom výbore. Kráľ každú dámu vyznačil oslovením. Po krátkom cerkli dvor sa vzdialil za hlučných ovácií obecnstva. Nový chrám stáť bude poldruha miliona korún, z ktorého obnosu asi jeden million je už sosbieraný. Stavany bude v gótskom slohu a i s prava i s ľava bude jedna trojposchodná palota, kláštor pre mníšky a palotta oltárneho spolku. Stavbu prevedie stavitel Alexander Aigner.

Knieža-primas kardinál Vaszary odcestoval do Balaton-Füredu, kde zostane cez leto a len koncom augusta vráti sa do hlavného mesta.

Arciknieža a detektív. Neprijemné dobrodružstvo zažil tieto dni arciknieža Karol Štefan. Arciknieža prišiel do Hamburgu odkiaľ na lodi chcel odcestovať do Leithu, kde si dal stavať jednu loď. Keď arciknieža sadal v Hamburgu na loď, pristavil ho jeden detektív a v tom domnení, že je to jeden defraudant, vyhlásil ho za zatknutého. Arciknieža prekvapený povedal kto je, čo je, ale tajný policajt nechcel mu veriť, tak že arciknieža nútený bol sa celkom pravidelne legitimovať. Detektív potom už preľaknutý prosil za prepáčenie, na čo arciknieža s úsmevom podal mu ruku a pochválil ho za jeho horlivosť.

Bulharský panovník v Uhorsku. Ferdinand bulharský panovník této dni prišiel do Pohorellej na rodinné panstvo rodiny Koburgovcov.

Eucharistický sjazd v Budapešti. Uhorskí katolíci dňa 17., 18. a 19. t. m. v Budapešti vydržovali eucharistický sjazd (k úcte Sviatosti Oltárnej), na ktorom prítomní boli biskupi, veľa vidieckeho kňazstva a veriacich. Sjazd vydržoval sa v dačo menších rozmeroch, než oby-

čajné jasenné krajinské sjazdy katolícke. Eucharistický kongress začal sa v utorok rano o 9. hodine vo farskom chráme vnútorného mesta so slávnostnou svätou omšou, ktorú slúžil čanádsky biskup Alexander Dessewffy s veľkou assistenciou. Po omši členovia sjazdu vťahli do miestnosti katolíckeho Kruhu budapeštianskeho kde veľkovevradský biskup Pavel Szmrecsányi v mene knieža-primasa zahájil kongress vyzdvihujúc v zletnej reči význam poklony Sviatosti Oltárnej a pripomenúc chrám Večnej poklony, ktorý národ uhorský ide stavať na pamiatku nebohej kráľovny Alžbety. Po ňom grécko-katolícky arcibiskup z Balázsfalvy Viktor Michályi povedal na oslavovanie Sviatosti oltárnej peknú reč, ktorá na posluchačstvo učinila veľký dôjem. Potom za podpredsedov sjazdu zvolili biskupa Júliusa Várossyho a biskupa Vazulu Hosszú. Na to prečítali pápežov vlastnoručný list, v ktorom svätý Otec sjazdu poslal svoje apoštolské požehnanie, predseda ale prečítal pozdravujúce telegramy, ktoré zaslali pápežovi, jeho veličenstvu a knieža-primasovi. Popoludní o 3. hod. v klástore anglických mníšiek vo Vacovskej ulici zahájili výstavku cirkevných šiat, kostolného náradia, ktoré oltárny spolok každoročne medzi chudobnými kostolmi rozdá. Vo štvrtok bol posledný deň eucharistického sjazdu. Po slávnostnej sv. omši v katolíckom Kruhu opäť veľké obecenstvo počúvalo prednášky, ktoré zahájil predsedajúci veľkovevradský biskup Pavel Szmrecsányi. Prvú reč držal stolno-belehradský biskup dr Július Várossy za ním veľmi vzletnú a dojímavú reč povedal dr Otto-kar Proháška, po ňom ale rečnil gróf Ferdinand Zichy. Predmet všetkých prednášok potahoval sa na Sviatosť Oltárnu a na katolícky všedný život. Sjazd zakľúčený bol popoludní s veľkou processiou, ktorú viedol jeden z prítomných biskupov.

Útok proti cárovi? «Breslauer Zeitung» sensačný chýr púšťa do sveta. Píše totiž, že v Petrohrade pri veľkej vojenskej prehliadke odbyvanej 2. mája jedno dievča, Žofia Mereškovska, dcéra univerzitného profesora a tajného radcu Mereškovského, sedela v bezprostrednom susedstve cára v jednej lóži na tribúne. Mladá deva študovala na univerzite, kde poznala sa s nihilistami a po-

dujala sa na to, že spácha útok proti cárovi. Policajným úradníkom ale napadla veľká rozčulenosť a nepokoj mladej devy, chytili ju a odviekli. Našli u nej jednu veľmi nebezpečnú, dobre zhotovenú bombu. Dievča netajilo, že bombu chcelo hodiť cárovi pod nohy.

Posviacka zvonov v Kysuckom Novom Meste. Z Kysuckého Nového Mesta (trenčianska stolica) píšú, že minulé dni mali tam peknú slávnosť. Posviacali totiž tri

Veriaci podte chváliť Mariu!

pekné zvonov, ktoré objednali do farského chrámu. Obrady posviacky odbavoval hlavný dekan okresu, ktorý zvlášte k tejto slávnosti prišiel z Nity do Kysuckého Nového Mesta. Okolo zaopatrenia nových lubozvučne hlaholících zvonov veľké zásluhy má zvlášte miestny dekan a farár Koloman Szmida, ktorý vo svojej farnosti vyvíja horlivú činnosť. Behom krátkeho poldruha roka do Mariánskeho chrámu dal spraviť za 1500 zlatých peknú keramitovú dlážku, teraz zas za 2161 zlatých zvonov. A to nie cele na úver, dlážka je už vyplatená, na zvonov polovica peňazi je už tiež sossbieraná. Nitriansky biskup dal

na cieľ tento 400 korún, ostatné peniaze poskladal úbohy hornovidecky ľud zo svojich krvopotne vyrobených halierov.

Židovčenie universít v Cislajtánii. Skúsenosť dosvedčuje, že židia hľadajú, aby bez namáhavej práce ľahkým spôsobom prišli k živobytiu a k majetku. Z tej príčiny chodia do škôl, aby si tam pripravili ľahšiu cestu života. Jako sa židovčie university cislajtánske, ktoré sú

důstojníkov (teda 3 procenty), a dve najväčšie válečné lode sú pod komandom kresťanov.

Podivinský testament. Nedávno zomrela v Paríži jedna ruská dáma, ktorá poručila 200.000 fr. tomu, kto v izbičke, v jej krypte sriadenej bude bývať za jeden rok; nesmie izbičku opustiť, ani hovoriť s nikým, vynímajúc s tou osobou, ktorá mu bude prinášať jedlo a nápoj dvakrát za deň; krem toho od večera do rána musí udržať svetlo. Našiel sa človek na to, ale za pol roka sa zbláznil a odvedený bol do blázince; nevydržal také pústovníctvo.

Tisíci študent. Universita v Jene dosiahla teraz počet 1024 študentov a 68 poslucháčov. Tisíci študent dostal zlaté hodinky s retiazkou a od študentského hostinského na tento semester svobodný obed s vínom.

Vzbura revolucionárov v Odesse. Čez Evrov dochádza chýr, že v Odesse odohraly sa v minulú stredu krvavé udalosti. Predpoludním o 9. hodine viac sto univerzitných poslucháčov a robotníkov tiahlo pred byt mešťanostu, kde výkrikami: «Dolu s Ruskom; Nech žije sloboda! Dost' dlho boli sme otrokmi!» demonštrovali. Kozáci chceli rozohnať demonštrantov, na čo študentom pribehlo asi 600 robotníkov na pomoc a vyvinul sa krvavý poličný boj. Študenti a robotníci z revolverov strieľali na kozákov, z ktorých piati boli usmrtení a pätnásť ranení. Z výtržníkov padlo 35 robotníkov a 15 študentov. Kozáci obsadili celé mesto.

Krvavá vzbura. Zo Zemúna došla smutná zpráva: V obci Ireg (serémska stolica) sedliactvo vzbúrilo sa pre kom-

masáciu. Napadli súdnu budovu a do žandárov hádzali kamením. Žandári nútení boli streliť. Dvaja občania boli usmrtení a mnohí ranení. Z Peterváradu šlo vojsko do Iregu, lebo sa obávajú väčších nepokojov.

Nový predseda «Jednoty» uhorských gazdov. Na valnom shromaždení «Jednoty» uhorských gazdov (Magyar Gazdaszövetség) doterajší predseda gr. Alexander Károlyi odvolávajúc sa na svoj neprajný zdravotný stav vzdal so svojho úradu, na čo jednodhlasne a s veľkým oduševnením bývalý minister orby dr Ignác Darányi bol zvolený za predsedu «Jednoty».

temer všetky pôvodu katolíckeho, svedkom toho je štatistika. Na čele takých universít je universita černovicá v Bukovine, kde je 45.1 percent židovských poslucháčov proti 39.1 percentu kresťanských poslucháčov; v Prahe, na nemeckej universite je 33.3 proti 28.1, na českej 3.3 proti 1.8, vo Viedni 26.7 proti 23.8, vo Lvove 20.8 proti 19.4, v Krakove 17.5 proti 14.7, v Štýrskom Hradci 2.5 proti 1.5, v Inomosti 0.5 proti 0.2.

Kresťanskí hodnostári v Japonsku. V terajšom parlamente, ktorý počíta 200 vyslancov, sú kresťanmi: prezident a 13 vyslancov. Vo vojsku je 155 kresťanských

O nešťasti v Hybbiach oznamujú z Lipt. Sv. Mikuláša: Prvý chýr o nešťasti bol mýlny, nakoľko nie Andrejova Hopková a jej syn, lež druhá sestra vyslanca Ružiaka vydatá za roľníkom Barbierom a tejto syn Peter prišli o život, keď na vrchu Zierte kopali štrk, ktorý sa sossul a zasypal matku a syna.

Zrušená rychtárska voľba. V Salgótarjáne 30 ho decembra 1902. volili rychtára. Bolo viac kandidátov a preto občania žiadali, aby hlavný slúžny nariadil hlasovanie dľa mena. Ale slúžny nechcel to urobiť, lebo vraj s touto žiadosťou sa voličia oneskorili a potom jednoducho «súdiac z nálady shromaždených» Ondreja Chričovského vyhlásil za zvoleného rychtára. Občania podali appellátu proti voľbe, ale stolica voľbu potvrdila. Občania neupustili od svojho práva a zadali proti voľbe a proti uzavretiu stolice ponosu na administratívny súd, ktorý tieto dni riešil záležitosť. Súd voľbu zrušil a nariadil novú voľbu a síce s tým odôvodnením, že v smysle XXII. zákonného článku z r. 1886. dokiaľkoľvek výsledok voľby vyhlásený není — teda aj vtedy, keď sú mená kandidátov už oznámené shromaždeným voličom — voličia môžu použiť svojho v zákone im zabezpečeného práva a žiadať hlasovanie dľa mena, a hlavný slúžny povinný je hlasovanie nariadiť a dľa výsledku hlasovania vyhlásiť toho kandidáta za zvoleného rychtára, ktorý dostal väčšinu. Tento výrok administratívneho súdu je významu zásadného, čo toľko znamená, že administratívny súd v každom podobnom prípade tak bude súdiť, jako súdil v záležitosti voľby šalgotarjánskej.

Ušiel defraudant. Ernest Kaiser, hlavný úradník cis. a kráľ. panstva v Šaštine (v Nitrianskej), zpreneveril z pokladnice panstva veľký obnos a potom i so svojou rodinou ušiel. Defraudáciu objavil jeden z Viedne vyslaný úradník, na čo Kaisera vyzdvihli z úradu. Teraz ho kurentujú. Škoda panstva ešte není ustálená, teraz prezerajú účty a knihy. Kaiser hral popredný zástoj v stolici, medzi inšim bol aj predsedom šaštínskeho kassína a členom mnohých spolkov a výborov.

Veľký požiar zúril tieto dni v obci Bárdháza v beregskej stolici. Zhorelo 49 domov a 180 hospodárskych stavísk, následkom čoho asi 500 duší vyšlo na žobrácku palicu. Minister orby dal vyhorelcom zdarma semeno na siatie a minister vnútorných záležitostí poslal im väčší obnos na podporu.

Klamstvo. Z Košíc oznamujú, že Št. Barta, poslucháč administratívneho (notárskeho) naukobehu, na falošnú kvitanciu vyzdvihnul z daňového úradu 3400 K a ušiel.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Krajinský Pút' do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový pút' poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásif sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedelu.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congre-
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. Jozef *Skarda*, dekan-farár v Šaštine (nitrianska stolica) s vďačností prijme a programy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu pútu: 21. augusta 1904. — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480	korún.
II. " " "	370	"
III./a " " "	215	"
III./b " len s bytom	185	"

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	4	koruny
na pol roka	2	koruny
na štvrt' roka	1	koruna.

«Krešťan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

DOPISY.

Hybbe (Liptov.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Mienka o alkoholisme.

Predpokladáť môžem, že ctené tunajšie shromaždenie následkom vyzvania slávnej liptovskej stolice, počas vys. vlády, má podať — (p. rychtár poznamenal, že on len k vôli mestečka Hybbe predkladá tú otázku pred výbor: jako by sa dalo prekaziť rozmnožovanie škodlivého opilstva?) — svoj návrh ku prekazeniu všeobecnej zkázy rozšíreného medzi našim dobrým ľudom opilstva, jakožto studnice všeobecnej nespokojnosti, z ktorej pochádzajú: bytky, krádeže, vraždy, samovraždy, nesvedomitosti pri práci, v dome, v obci, v krajine; nespoľahlivosť vzájomná, neuctivosť rodín, stavov; ožobráčenie seba i bližných; vyvandrovanie ľahkomyslné; neplnenie povinností rodinných, obecných, vlasteneckých! zanedbanie duše nesmrteľnej; zneučta Boha; znesväťovanie nediel a sviatkov; zúfalstvo: vôbec záhuba rodín, obcí, vlasti — záhuba telesného a duševného dobrobytu. I kto by teda nezaplakal nad stavom tým opilosti šlachetne smýšľajúci? Ktoby sa neusiloval tej pliaže — biede odpomôcť? Dobré teda robí vys. uhorská vláda, keď tomu zlú odpomôcť sa usiluje a keď aj mienku z obcí, teda i z našej obce k dobru tomu použil chce. Viac očí viac vidí; viac rozumov zrelejšie súdi — úfnosť je, že spojenými silami vláda bez svojej škody tú zkažu opilstva odstráni, nakoľko ľudský rečeno, odstrániť sa dá. Teraz k veci.

Dobrotivý a múdry Boh nestvoril ničoho bez najmúdrejšieho cieľu. Čo je v prírode stvorené, všetko smeruje ku cti Božej a ku prospechu najkrajšieho medzi zemskými stvoreniami — človeka, na obraz Boží stvoreného. My často nepochopujeme, prečo a načo toto lebo tamto Boh stvoril, a predsa nenie ono — od človeka rozumne použité — bez dobrého cieľu, bez osohu človeka — pána prírody. Prosím za prepáčenie, že prednesiem známy príklad: Čítal som kedysi o jednom princovi. Tento princ mal tú obyčaj, že keď videl všeliaký hmyz, n. pr. muchu, pavúka: hromžil na Boha, že načo to stvoril také neužitočné stvory? I viedol vojnu s nepriateľom. Na úteku pred nepriateľom zaspal ukonaný tuho v slobodnom. Priletí muchu, poletáva mu po tvári, krýdelkami sa ho dotýka, poštipkáva a ho prebudí práve vtedy, keď už nepriateľ blízko neho stál, aby ho svojim mečom usmrtil. Následkom znepokojovania od muchy

prebudí sa princ, vidí nepriateľa pred sebou, že ho usmrtil chce, tasí svoj meč z pošvy svojej, premôže nepriateľa a tak kroz muchu zachráni si život. Uteká pred nepriateľom ďalej, skryje sa na noc do najdenej jamy, tu spí. Odrázu prebudí sa a počuje, jako nepriateľskí vojaci kolo jamy chodia a sa shovárajú: Tu musí byť ten náš princ nepriateľ, ktorého usmrtil musíme, povie jeden. Zase hovoria druhí: Tu nemôže byť, keď tá jama je takou hustou pavučinou zatkatá, veď, keď by princ bol vchádzal do jamy, bol by musel pavučinu zvliecť. I rozsúdili: tu nemôže byť, odišli. Na to princ vidí, že pavúk cez noc jamu pavučinou zastrel, oslobodený klakol na kolena a modlil sa: «Bože! včera si mi muchou, dnes pavúkom oslobodil život, dakujem Ti zato, že si tieto zvieratka ku dobrému človeka stvoril!

Prosím, to je príklad veľmi poučný! Čo Boh učinil všetko dobre učineno je.

Stvoril múdry Boh i alkohol, ktorý sa v prírode nachádza. A ponevác ho Boh stvoril, je on dobrý rozumne a dobre použitý. Potreba naň sa naskytuje a rozum nám ho v potrebe užívať odporúča. I jakože ho teda užívať?

Každá vláda je od Boha a v mene Boha koná svoju povinnosť; drží meč ku odmene dobrého a ku odstráneniu a potrestaniu zlého. K nej patrí aj alkoholu vykázať jemu prislúšné mieste. Nech teda alkohol klassifikuje, podelí na triedy, vykáže mu svoju cestu, aby bol čím menej škodným a v prípade i osožným. Keď vie dať smer železniciam, nech dá smer pravý i alkoholu. Železnice stavia, aby najprihodnejšie viedly k cieľu; tak aj alkoholu treba dať dobrý najprihodnejší smer.

Dejepis učí, náš rozum nahľadá, že strednia cesta je najlepšia a najlepšie ku cieľu vedie; výstrednosti, výstrednie cesty sú nebezpečné, lebo menej spoľahlivé. Teda priveľká alebo primalá sloboda prv-neskôr vedie ku zkáze, či je to už vo veciach náboženských či vo svetenských. Jako teda má vláda klassifikovať — roztriediť alkohol, aby nebol na škodu, tak jako je teraz temer všeobecný? Nech urobí z neho cestu stredniu, tú nech odporúča jako najmúdrejšiu a dva extremy — výstrednosti, tie nech predpíše ale rozumne pre extremistov, tak, aby ani tým škodné neboly. Najzdravší a strednej cesty nápoj je ten, ktorý shotovujeme z hrozna, ovocia a obylia, preto, že taký v strednej miere má v sebe alkohol. Takéto je víno zvlášť, a potom pivo. Odporúčajú sa na stredniu triedu už preto, lebo popri alkohole majú druhé šlachetné záživné čiastky v sebe, ktoré užívanie alkoholu menej škodným činia. Tomuto zdravšiemu alkoholu nech vláda prístup dáva a cestu kliesni, aby ľudia užívať mohli ho nefalšovaný.

Extrem alkoholu je ten, ktorý sa páli v páleniciach špiritusových. Aj to je alkohol prirodzený, lebo sa z prírody vynútil tuhým ohňom, teda nepovstal tak ľahodným naturálnym asi spôsobom, ako ten strednej cesty. Preto je aj sám oheň, ktorý napnutím všetkých rozumov treba mierniť, aby nás naspálil s bytím a žitím. Tento nebezpečný alkohol-extrem nech vládu odkáže tam, kam patrí — nech ho podelí na dve triedy I-jej a III-jej klassy.

Prvá klasa nech je najslabšia a najlacnejšia pre tých, ktorí bez nej byť nemôžu — lebo jesto i také národy medzi ľuďmi, ktoré inšieho lepšieho nechcú. Tá klasa nech sa predáva vo zvláštnych alkoholových krémách, z ktorých by nebolo po obciach len po jednej, pod dozorom. Tretej klasy alkohol nech je v apatekách, pre potrebných na radu múdreho lekára ako medzi medicínami najdrahšia. To by byly spolu tri triedy alkoholu riadne.

Do ohľadu by mala vziať vláda ešte i fajnové alkoholové nápoje vo fľaškách s vignettami — obrázkami pre istý stav. Tieto drahé nápoje by sa mali predávať len v hlavnom meste každej stolice tak, aby potrebovatelia tej istej stolice nespeli kupovať zo svojho stoličného mesta, ale len poštou každá stolica zo susednej stolice. Nech by, kto chce mať fajnový alkohol ku pitíu, ho draho poštou kupoval. Tieto drahé nápoje alkoholove by byly tiež triedou asice, triedou extraordinárnou — mimoriadnou. Mali by byť najdrahšie pre fajnových alkoholistov k osuhu štátu. Pri takomto uložení alkoholu na svoje miesto nebude mať ani vláda peňažitej útraty — ale bude mať veľkú výhru z triezvejších poddaných.

Ohľadom I. triedy alkoholu mám tú poznámku, že by mal byť medzi všetkými nápojmi najlacnejší, lebo skúsenosť dokázala, že odkedy je alkohol drahší odvtedy je vzáctnejší, odvtedy viac — jako by bola v zúfalstve spoločnosť ľudu — ho pije, mysliac asi: «Keď mám pre ten špiritus skapať na majetku pre jeho drahotu, nech skapem odrázu s telom i s dušou.

Jedon mestský výbornik.

***

Z Malatinej. (Oravská st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom oblúbenom «Kresťane».

Všetkým figlom je už koniec!

Obec naša Malatiná počíta vyše 900 obyvateľov kresťanských; mimo týchto byly tu i dve familie židovské s krémárstvom sa zaoberajúce. Akcia začala sa tak, že pre jedného roľníka, ktorý v malom skliepku kupectvo prevádzal, vyprostriedkovalo sa právo odpredávania nápojov v zatvorených fľašiach a ľudia sa povzbudzovali, aby si nápoj potrebný tam zaopatřili. To síce ťažko šlo, lebo ľudia si to najradšej v kréme pri posedení vypijú. — Na to nastal chýr, že prídu missionári do obce. — I jeden z krémárov, ktorý bol chudobný, pretože len nedávno vtiahol do obce a býval blízko toho sklepnikarôľníka, cítil, že mu pôda horí pod nohami, i rád by bol ufujazdiť, len keby krému odpredať mohol. To bola dobrá príležitosť pre obec. Ale obec dlhé časy zdráhala sa ju kúpiť, bojac sa, že to nevypláči dobre. Nahováranie a povzbudzovanie dlhé časy trvalo. Až konečne kúpa sa previedla, obec si krému zaviedla, v ktorej drží povere-

ného, riadne plateného vymeriavača pod prísny dozorstvom.

Jeden odišiel; ako že druhý? — Obecní výbor na základe uzavretia svojho, že v obci je dostatočná len jedna licencia, zadal prosbu na finančnú direkciju o zrušenie druhej. — Finančná direkcija prosbe vyhovelá, kazár apelloval, ale ministerium apelláciu jeho odmrštilo.

I tento kazár teda, u nás už nemajúc čo hľadať, predal dom jednému roľníkovi a odvandroval. Poznamenáť musím, že sa všeličo probovalo, aby proti kazárom sa nepokračovalo, i na kostol i miestnemu p. farárovi po 600 korún, i občanom na oldomáš 1200 korún, i pekná árenda za krému — pravda, už jediný v obci — sa ponúkali, i všelijaké figle pomocou okresného notára sa prevádzaly, ale všetko márne.

Zostal ešte gruntovný majetok v obci po jednom bývalom krémárovi tunajšom v cene vyše 12 tisíc korún, taktiež i dva domy. Toto všetko občania odkúpili, a tak ani žida nemáme my, ani žiaden žid nemá nás a ani len bylky majetku u nás.

Následok toho je, že občania, nemajúc pokušiteľov, mnoho pokročili v striezlivosti; väčšia čiastka obyvateľov pálenky a mnohí i ostatných nápojov opojných sa zriekli, menovite mládež je príkladného držania; ľudia nie sú vystavení nebezpečenstvu klamstva a šalbiarstva, a ponevác kréma i vymeriavanie v nej patři obci, obecní výbor pod správou miestneho p. farára ju spravuje, títo uvádzajú tam poriadok tak, že výstupky a lumpáctvo je v nej takrečeno znemožnené.

Preto odporúčam každej obci, ktorá má príležitosť, odkúpiť krémy kazárske, bársby musely byť i preplatené; to kréma časom sama vyplatí a morálny zisk je neoceniteľný. Na každý spôsob hlavným riaditeľom musí byť striezlivý, spoľahlivý človek, na kolko možno sám miestny duchovný.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Rozmary a žarty.

Prísaha.

Sudca (k svedkovi): Prisahali ste už dakedy?

Svedok: Áno!

Sudca: Z akej príležitosti?

Svedok: Keď som bol zaľúbený.

*

Príčina.

Čez istú obec je taká zlá cesta, že to napadlo istému cudzincovi, ktorý sa spýtal tamojšieho rychtára, že prečo si tú cestu nedajú vyrovnať.

Nemusíme sa hanbiť, — odpovedal rychtár — keď ideme z krémy.

*

Detský rozum.

— Otecko, či ma pán učiteľ potresce pre takú vec, ktorú som neurobil? — pýta sa synček.

— Ale jako by ťa preto mohol potrestať?

— Ej to je dobre, tak teda nemusím napísať svoju ulohu.

*

Hosť.

Matka chváli sa pred kamarátkou: Včera popoludní sme sa dobre zabávali. Bol u nás pán, farár, učiteľ, notár, lekár a viac paní.

Malý Janko: Mama! zabudla si spomenúť aj pána exekútora, ktorý bol pred poludním u nás popisovať.

*

— Prečo sa svet krúti, Kubik?

Kubik (opitý): Mne sa zdá že si hodne potiahol i ten, teda sa predsa svet krúti a nie ja.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Jedon Hliničan. Dopis prišiel už pozde. Uverejníme ho len v budúcom čísle. U Vás je to velice ťažko: niet vôbec žiadnej organizácie. Preto však nemusíte vzdať sa svojho úmyslu, keď aj by ste dačo utratili, lež len na kolko sa Vám dá, nuž treba vytrvať.

J. K. B. Č. Knižičky té pošleme Vám franko; len prosíme Vás udajte zreteľnejšie adresy, než ako této prvé ste poslali.

«Včelár». Keď tak o to staráte sa, dobre by bolo aby ste niečo aj o tom napísali, a to už teraz, keď je práve na čase. Té knihy my Vám poslať nemôžeme, lebo ich tu niet k dostaniu. Ale píšete do Viedne k doktorému s tých vydavateľov, ktorých sme Vám udali. «Turecká válka» tiež nemôžeme dostať.

«K.» 37. Najdete to v chýrniku.

«Občan». Podobne.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapeš, VIII., Szentkirályi u. 28 dostať tieto knižičky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasínek. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Osvald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Jako sa svedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

knižka behom desať rokov päťkrát vydaná bola, dovedna v 48 tisíc výtiskoch. — K dostaniu je u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostat. pošta Liptó-Rózsahegy. Za vopred zaslaných 13 korún 50 halierov pošle 20 výtiskov frankované.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarne u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate bu-

Na 60-dňovú próbu

pošlem **Anker-Nickel-Roskopi-Patent-Remontoir** vnekové hodinky poštovou dobiereku za

2 zl. 50 kr.

Pri objednávke 3 kusov, kus po 2 zl. 25 kr. Pri šesť kusoch po 2 zl., zaväzujem sa, na žiadosť, behom 60 dní peniaze nazpät vrátiť. Ku každým hodinkám retiazka a ozdoba zdarma.

Najlepšie a majlacnejšie hodinky ku prácam. 10.000 kusov s najlepším uspokojením je v úžitku. Za dobré chodenie 3 ročná písomná záruka. — Jediný rozosielať poštovou dobiereku je výlučne I. V. A. z hlavného skladu roskopi hodinkovej fabríky **LEO LATEINER, Wien, I., Fleischmarkt 17-42.** Mój cenník, ktorý viac než 500 vyobrazení obsahuje, rozličných hodín zlatých a strieborných predmetov, na žiadosť zdarma a franko zašlem.

Oznamy prijíma

administrácia

„Kreštan“

BUDAPEŠŤ,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctive zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anonon. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Šikovného kolára a výpomocného gazdu hľadá pánstvo grófa Apponyho v Nitrianskej Jablonici.

Na výš udané stanice hlásajúci sa, nesmie byť vyše ako 40 rokov starý. K prosbám pripojiť sa majú vysvedčenia od doterajších gazdov a požiadavky o plat.

Prosby treba na niž udanú adresu zaslať:

Gróf Apponyho

panstvo

Nyitra-Jablonicz.

Na 30-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopi-Patent-Remontoir** hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za **2 zl. 50 kr.** poštovou dobiereku. Tri kusy **6 zl. 75 kr.** šesť kusov **12 zl.** — Najprihodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S ročnou písomnou zárukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vráti. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopi

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Vieden, XIV., Mariahilferstrasse 87/J.

Chráňme sa od padelateľov.

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

len v bálíkoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

04.II/d

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej jakosti 1 kus po 65—70 kr. **detké sukienky** 20 kr. dobiereku zasiela: **ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, príjmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť je vylúčená.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Veltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojime: pri lamke, lupániu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľosti hlavy a zubov po-

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krvi, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že mój apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto mój dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialni ani európejskú suchť zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáca ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sítko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včel len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerikánskeho patentirovaného striebra závod,

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st.

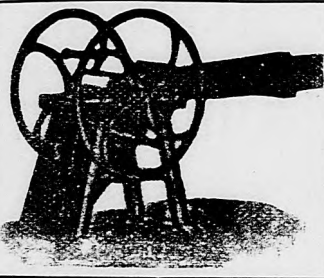
S. Keresztes hlavný slúžny.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s ocelovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modelov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Srotovníky** na zrnó. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie **kapusty**. **Mač-**

kadlá na syr, **borievky** a na hlynu. **Zezezné man-gle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie **stromovej kôry**.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

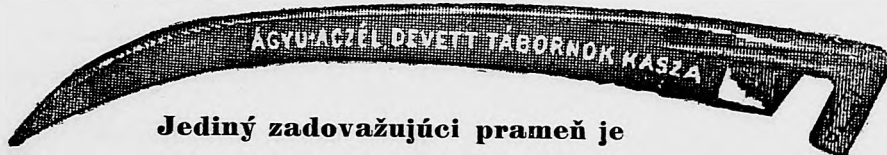
v Bytči (Nagy-Bittse).

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kós generála Devetta

Ceny kosi generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerský brusiaci kameň pre kosu našsvete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na dialku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.